

Geef broedplaatsen lucht

'Zorg dat je op tijd aan tafel zit!', hoor ik mezelf nog zeggen tegen de deelnemers (creatieve makers en stuk voor stuk leefbaarheidsstrijders) van het webinar over de nieuwe Omgevingswet.¹ De 'tafel' waar gesproken wordt over de kwaliteit van onze fysieke leefomgeving. Maar helaas, vrijwel niemand had nog aan die tafel gezeten waar (adem in) 'de gemeente vanuit een grote visie en bijbehorende programma's wil komen tot prioritaire opgaven die wezenlijk van belang zijn om van daaruit in gesprek te gaan met *relevante partijen* om te komen tot uitvoeringsplannen'² (adem uit).

Beste creatieve ruimtemakers, ze zoeken jullie! Jullie *zijn* zo'n relevante partij!³ Jullie kunnen onze stad nog mooier en leefbaarder maken. Broedplaatsen zijn van wezenlijk belang voor een fijne fysieke leefomgeving: een toegankelijke plek waar je spontaan of gepland binnenloopt, inspiratie opdoet, in gesprek gaat met makers, je zintuigen gestreeld worden door verrassingen, waar je nieuwe prikkels opdoet die je aanzetten tot anders denken en zelfs misschien tot een vernieuwende aanpak van je eigen – al dan niet – creatieve werk. Een plek waar ook een kopje koffie en iets lekkers *nét* even anders smaakt. Kortom: een plek waar je iets beleeft wat je vooraf niet verwacht had.

Wellicht is jouw gemeente in de valkuil gestapt om, weliswaar na een proces dat participatie heet, met een nogal abstracte Omgevingsvisie te komen en niet te beginnen in het klein met bijvoorbeeld een buurtomgevingsvisie. Wellicht vraag je je na het lezen van die 'hoog over'-visie af waar je broedplaatsen terugvindt. Ik wil je graag blijvend aanmoedigen: laat je niet afschrikken door dat proces, maar probeer voor ons een mooie brug te bouwen tussen die grote Omgevingsvisie over de stad en de dagelijkse leefomgeving.⁴

Probeer straks ook vol te houden als andere 'relevante partijen', bijvoorbeeld grote projectontwikkelaars het podium opeisen met grootsse plannen die vooral uitblinken in een hoge vastgoedwaarde, terwijl het bij vraagstukken over de kwaliteit van de fysieke leefomgeving in het kader van de Omgevingswet juist zou moeten gaan om functies die de moeite waard zijn omwille van de leefbaarheid. In die afweging kom je toch al snel uit op de veel grotere meerwaarde van een voor publiek toegankelijk atelier, tentoonstellingsruimte of cultuurpodium in plaats van de zoveelste commerciële plint. Het *kán* toch niet lang meer duren voordat ook beleggers de indirecte meerwaarde van plekken zoals broedplaatsen voor hun gebouw en gebied gaan zien?⁵

Hopelijk hebben jullie een even lange adem als de vrouw waarvoor ik een diepe buiging maakte toen ik haar bijdrage las op LinkedIn⁶: Floor Ziegler. Zij draait al decennialang mee in de wereld van het (pogen) tot stand (te) brengen van prachtige initiatieven in buurten, die ontegenzeggelijk van groot belang zijn voor de leefbaarheid voor de bewoners en bezoekers van die buurten. Zij plaatst tegenover de energie die het haar heeft gegeven de energie die het haar heeft gekost en het gevoel opgebrand te zijn door de moeizame manier waarop de communicatie met de overheid plaatsvindt. Het gevoel van frustratie spatte voelbaar én herkenbaar van het scherm toen ik het las.

In mijn privéleven ben ik zelf betrokken bij de herontwikkeling van een horecapand. Ik herken de moeizame communicatie met de overheid (een geluidsadviseur die bijvoorbeeld niet rechtstreeks met ons wil praten omdat het project geen economisch belang heeft voor de gemeente) en hoe procedurele slordigheden worden afgewenteld op de aanvrager. Voel je de ademnood? Gelukkig kan ik door mijn professie deze procedure zelf voeren, anders had het me, naast inderdaad een verstikkend gevoel, ook nog een flinke duit aan adviseurs gekost.

Trainer voor een lange adem is dus wel nodig.

Mr. Esther de Jong is docent
publiekrecht bij Fontys Hogescholen

In dat kader wil ik een hartenkreet uiten en, mede gezien mijn eigen ervaringen met de gemeentelijke overheid en de ervaringen van anderen die ik regelmatig hoor, aandacht vragen voor waar het écht om gaat (en dat is *niet* de vraag wanneer de Omgevingswet nu eindelijk wordt ingevoerd). Volgens experts gaat de invoering van de Omgevingswet voor het grootste deel namelijk over het veranderen van houding en gedrag. Deze cultuuromslag is niet in een dag te realiseren en vereist een uitgebreid leertraject.

Gaan wij nog een gemeentelijke overheid meemaken die een open houding heeft, deskundig is en aanspreekbaar, juist op de fouten die zij zelf maakt? De Raad van State vraagt erom⁷ en ook de VNG zelf⁸. Een overheid die zichzelf – nog voordat zij aan een meer dan tien jaar durende wetgevingsoperatie van de Omgevingswet begint – de vragen stelt: wat is de feitelijke opgave, is wetgeving daarvoor het juiste middel, is de probleemanalyse adequaat, is het burgerperspectief in beeld gebracht en is de uitvoering in de analyse betrokken?

Beste bestuurders, hard werkende ambtenaren: ga liever in zee met verandermanagers, gooi stappenplannen die niet werken uit het raam, sta jezelf toe te ontdekken, beproeven en evalueren.⁹

Geef ons als initiatiefnemers lucht!

1) Samen met Jeroen Niemans mocht ik op 25 maart jl. invulling geven aan de eerste editie van de webinarserie Kansen na de Crisis, als onderdeel van het onderzoeksprogramma Bloeiende Broedplaatsen.

2) Vergelijk: Gemeente Eindhoven, Gebiedsprogramma Stratum, december 2020, H5, blz. 25. https://www.eindhoven.nl/sites/default/files/2021-03/WEBTX_Gebiedsprogramma%20stratum_0.pdf

3) Gemeente Eindhoven, Procesverslag samenspraak Omgevingsvisie', juni 2020. In het prioriteitenlijstje van wat inwoners willen lees ik tal van aanknopingspunten die schreeuwen om partijen zoals jullie: 'bijdrage activiteiten en cultuur aan aantrekkelijk centrum', 'combinatie van functies en gebruik om te ontmoeten', 'voorzieningen, andere vormen, meer activiteiten', 'kwalitatieve verblijfsplekken'.

4) Zoals Frans Soeterbroek (2021), Zo verbind je de Omgevingswet met een democratische agenda Op: <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/zo-verbind-je-de-omgevingswet-met-een-democratische-agenda/>, 19 maart 2021

5) Dit punt werd gemaakt door Sven Bertens en Cees-Jan Pen tijdens de tweede editie van Kansen na de Crisis op 3 juni 2021.

6) Floor Ziegler (2021) Overheid ik geef het op! Op: <https://www.linkedin.com/pulse/overheid-ik-geef-het-op-floor-ziegler>, 18 april 2021

7) Raad van State (2021), Jaarverslag 2020. Op: <https://jaarverslag.raadvanstate.nl/2020/wp-content/uploads/sites/9/2021/04/Raad-van-State-jaarverslag-2020-Beschouwing.pdf> (blz. 18), geraadpleegd 20210429

8) Rijksoverheid (2021) Rapport VNG: Duidelijke taal voor inwoners en ondernemers. Welke ondersteuning willen gemeenten Op: <https://www.omgevingsweb.nl/publicaties/rapport-duidelijke-taal-voor-inwoners-en-ondernemers-welke-ondersteuning-willen-gemeenten/>

9) Zoals: Inge van Kooten 'Mensen maken of breken een verandering'. Uit: Podcast op: <https://www.bnr.nl/podcast/ben-tiggelaar-podcast/10427147/inge-van-kooten-de-mens-kant-van-verandering>